

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Cf. regulamentului de a-
pare a tarifului comer-
cial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foale înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 500 Lei

Pe 6 luni . . . 280 Lei

Pentru străinătate 1000 Lei

Foale bisericicească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Cine scoate sabia...

(+) S'au slujit parastase pentru Nicolae Iorga și Virgil Madgearu, asasinați în chip barbar acum patru ani. Și s'a scris și despre uciderea deținuților dela Jilava, întâmplată tot atunci. Icoana de groază a zilelor aceleora ne a trecut, încodată, sinistră, pe dinaintea ochilor, și din adâncul sufletelor noastre se smulge spontan strigătul: Aibi milă de noi, Doamne! Căci altfel ne înghite hăul.

Pentru că spectrul hădos al crimelor și al criminalilor ne rânjește și astăzi ba ici, ba colo. Duhul dement și diabolic al răsunării răbufnește mereu pe pagini de gazete, la întruniri, între frați de-un sânge și de-o limbă, dar de crezuri politice diferite, între cetățenii aceleiași patrii, despărțiți de prăpastii meșteșugite, săpate de speculanți, profitori și aventurieri gata la orice. E ceva revoltător, și totodată strivitor de umilitor să vezi ce se petrece la noi mai nou, și să auzi ce și cum se vorbește. Și încă din partea cui și despre cine? — Incepe să se piardă orice măsură.

Hotărît: o seamă de tăciunari descree-rați dau târcoale clădirii Statului cu gând erostratic. Isbesc în temelii milenare, improașcă icoane de închinat, se reped la ziduri de cetate ce a înfruntat mii de încercări, îmbălează tot ce nu-i la cheremul lor; strigă, sbiară, urlă, amenință, se agită și agită, numai să isbândească. Increderea lor razimă pe trista constatare din bătrâni: Parva sapientia regitur mundus: Pentru a cârmui lumea e nevoie numai de puțină minte. Mulțimile, în general, au o psihologie de ciurdă: se lasă ușor mâ-nate încâtrău vrea cel cu biciul. Că are, ori ba, destulă minte de cârmuitor cel cu gârba-ciul, puțin impoartă pe cei mulți. Cari de altfel, nici nu-s în stare să judece cu toții, ori măcar majoritatea lor, așa ceva. — A trebuit să purcedă Hitler și ceata lui așa cum au purces, și vedem cum s'a lăsat purtat po-popul german, care nici măcar scuza de a fi un popor primitiv n'o are. Ca altele.

Lumea aceasta însă, deși-i pusă întru cel Rău, nu-i lăsată până în sfârșit pradă proștilor și răilor. Are grijă Cel de sus ca, în cele din urmă, tot Binele să biruiască. Cine samănă vânt culege furtună, și cine scoate sabia, de sabie pier. Orice volbură e ceva trecător. Trebuie însă văzută din vreme, ca să i-te ferești din cale. Iar dacă-i vorba de cărdășia lucrătorilor fărădelegii, aceea trebuie demascată repede și fără teamă, ca să nu se urce 'n capul celor buni, însă desorientați și neînțelegeri. În fața primejdiei aceștia să-și aducă aminte de tâlcul înțelept al inscripției de pe o medalie comemorativă, bătută după o pace încheiată între englezi și olandezi: Pe-o parte o pereche de bouleni în jug, cu inscripția: *Juncti valemus* (= Dacă suntem

Tovarășă fără fațărie

— Ceva despre raporturile dintre Biserică și Stat privite creștinește —
de DUMITRU NEDA

Mintea mai pre sus de orice minte de împură supusă hotărniciei și vremelniceii, a rânduit, ca două puteri: *Biserica și Statul*, să trăiască, să crească și să înflorească una lângă alta, și mână în mână, pentru propășirea popoarelor și binele, atât trecător cât și veșnic, al singuraticilor. Lumea păgână nici nu s'a gândit la acest adevăr, ea stând sub stăpânirea atotputerniciei ce culmina în persoana Chesarului care, singur, întruchipa tot ce-i vrere și putere: Omnia sibi in omnibus licere (*Caligula*).

Cu privirea îndreptată numai spre pământ, nici nu-i mirare să se ajungă la așa încheiere. În climatul Legii Noui ochii s'au înălțat însă și spre ceruri, și muritorilor le-a răsărit lumină mare și nouă: Omul are *două Patrii*: una aicia jos, în Valea Plângerii; alta sus, în slăvile cereștii. Fiecare cu rosturile, legile și mijloacele ei. Fiecare cu hotarele și cu cârmuirea ei. Cari cârmuiri însă, departe de a fi potrivnice una alteia, se întregesc și se sprijinesc împrumutat, străbătând, petrecute de binecuvântarea Proniei cereștii, în tovarășie netulburată și fără prefăcătorie, drumul cât le este hărăzit să-l facă împreună. Acest adevăr mareț l-a vestit limpede, dela înălțimea Scaunului Sf. Petre, și Papa Leo XIII: „Dumnezeu a împărțit cârmuirea neamului omenesc între două puteri: puterea bisericicească și puterea lumească, una având să fie în fruntea treburilor divine, cealaltă într'a celor umane. Fiecare, în felul său, e suverană; fiecare e cuprinsă între hotare perfect determinate și trase în conformitate cu natura și scopul său special. Prin urmare aici e ca în cazul unei siere bine circumscrise, în cadrele căreia fiecare își deprinde acțiunea sa *jure proprio*“ (Enc. Immortale Dei).

E la mintea oricui că între aceste două puteri se cuvine să domnească cea mai deplină armonie. Mai ales că Biserica s'a dovedit în toată vremea a fi o tovarășă de ideală cinste și lealitate. Ea, chiar dintru începuturile sale, îndeamnă pe binecredincioșii la ascultare față de stăpânirea lumească legiuită: „Tot sufletul să se supuie stăpânilor

împreună, iaca facem treabă bună); pe cealaltă două oale pe creste de valuri, svârlite una împotriva celeilalte, și deasupra lor sentința scrisă: *Collidentes frangimur* (= De ne-om isbi, cioburi om fi). — Mintea-i dată omului ca să priceapă și voința ca să treacă la faptă. Iar lumea noastră bună să fie trează.

celor mai înalte. Că nu este stăpânire fără numai dela Dumnezeu, și stăpânirile care sunt, dela Dumnezeu sunt rânduite. Pentru aceea, cel ce se împotrivesc stăpânirii, rânduielii lui Dumnezeu se împotrivesc; și cari se împotrivesc, judecată își vor lua loruși. (*Rom. 13, 1*). — Așa Apostolul Neamurilor. La fel de răs-picat este și Vârhovnicul Apostolilor: „Supuneți-vă la toată omenească așezare pentru Domnul; ori împăratului, ca celui ce este mai pre sus, ori domnilor, ca celor ce sunt de el trimiși... Că așa este voia lui Dumnezeu, ca bine făcând, să înfrinați necunoștința oamenilor celor fără de minte“. (*1 Petru, 2, 13—15*). — Să nu se piardă din vedere că aceste îndrumări se dau de doi supuși, în cele ale puterii lumești, Chesarului-monstru Nero, și amândoi vestitorii crezului creștin își vor pecetlui cuvântul cu moartea sălnică de care vor avea parte chiar din porunca tiranului fără pereche, care a fost Nero!

Și ca pe vremea apostolilor a propovăduit Biserica totdeauna mai apoi. În tot ce-au vrut Statele să înfăptuiască spre binele obștesc — întru cât n'au purces împotriva Evangheliei, când e de datorința oricărui creștin a asculta de Dumnezeu mai mult decât de oameni (*Fapte 5, 29*) — n'au aflat nicăirea atâta înțelegere și sprijin neprecupețit și desinteresat, ca la oamenii Bisericii, și la toți câți au trăit amăsurat iavățăturilor ei. Și chiar și când stăpânirea lumească le face acestora — lor personal — cele mai crâncene nedreptăți, ei nu se gândesc la răsvrătire și răsunare, ci mai de grabă la jertfirea vieții drept prinos de ispășire pentru dânsii și pentru păcatele judecătorilor nedreptății, ca și pentru isbânda, la soroc hotărît de Atotputernicul, dreptății. Sf. cancelar *Thomas More*, cu puțin înainte de-ai fi deslipit capul de trunchiu sub barda călăului, spune să se știe din partea tuturor că el trece din viață ca fiu al Bisericii Romei și ca supus credincios până în sfârșit regelui care-l osândise pe nedreptul la moarte.

Conspiratorii, anarhiștii, răsturnătorii ordinii sociale nu au aflat niciodată în Biserica răsadniță potrivită. Mireasa Domnului n'a uitat însă niciodată, nici nu s'a temut, a aduce meru aminte lumii credincioase că, înfruntând orice samavolnicii, să deie întâiu lui Dumnezeu ce-i a lui Dumnezeu (*Mt. 22, 21*). În care punct s'a ciocnit cu ceata celor ce, plini de luciferică mândrie și de tragică lipsă de judecată, atât de fonestă în urmările ei, s'au împotrivit poruncii Stăpânului, declarând Pământul o Cetate din care Dumnezeu e scos

afară, omul fiindu-și destul și însuși el singur. Dar luminile veac. XVIII și luminilele aprinse din ele s'au dovedit torțe incendiare, scrum și cenușe lăsând în urma lor. Căci pedeapsa n'a întârziat. „S'a pretins că se pun temelii libertății. Dar ceea ce s'a înjghebat n'a fost altceva decât o alternativă de robie și de devălmășie alandala. Haos. — Robia e cuprinsă în doctrina stranie care îngăduie Statului de a face totul, de a impune totul, de a interzice totul, sub pretext că el vorbește în numele tuturor. Dar, fiindcă această pretenție este de nesuferit, totdeauna există o parte a neamului pe care o rănește și o apasă; răsvrătirea e gata, și haosul e în urma ei. Dacă rămâne forța la putere, în inimile celor biruiți cuprind loc ranchiune de nevindecat și noi fermenti de ură. Iar de va învinge răsmirița, aceasta, deodată cu puterea, va primi și moștenirea falselor principii, a căror aplicare o indignă când dânsa era mai slabă, și de care, la rândul său, nu se teme a se folosi...” (Msgr. d'Hulst). — Cumplit cerc vițios! Dar e poena peccati. Și asta-i lege de loviturile căreia nu scapă nici un vinovat. Ajunge să aruncăm o privire asupra celor ce se petrec acum, sub ochii noștri, în lungul și largul lumii dictaturilor satrapice, ca să ne dăm seama de cruntul adevăr al observațiilor de mai sus, întemeiate pe trista realitate.

Las' c'au fost și vremuri de cumințenie creștină, când Puterea Lumească înțelegea să deie cuvenita cinste Puterii Bisericești, și să țină seamă de povețele ei. Fericite vremi, pe cari însă urliciile ideologiilor extremiste, exoterice, și marxiste-materialiste, se fac a le uita. Le-a evocat însă, în linii de neasemuită lumină, cu toată nostalgia ce-o trezesc ele în inimile bune și înțelepte, acel strălucit sezător în Scaunul Sf. Petru, supranumit și *Lumen de coelo*, și drag până și celor ce stăteau înafară de ascultarea sa: „Dacă Europa creștină — zice Leo XIII — a îmblânzit națiunile barbare și le-a făcut să treacă dela ferocitate la blândețe, dela superstiție la adevăr; dacă a respins, biruitoare, cutropirile musulmane; dacă a păstrat supremația civilizației, și dacă, în tot ce face cinste uma-

nității, ea s'a dovedit mereu și pretutindenea călăuză și maestră; dacă a dăruit popoarele cu adevărata libertate sub feluritele ei forme; dacă, foarte înțelepțește, a întemeiat o mulțime de opere pentru ușurarea mizeriilor: e mai presus de orice îndoială că într'asta e datornică în măsură nespuse de mare religiei, sub inspirația și cu ajutorul căreia a întreprins și a îndeplinit așa lucruri mari. Toate aceste bunuri ar dăinui și astăzi, dacă buna înțelegere ar fi stăruit neștirbită între cele două Puteri, și ar fi fost îndreptățită nădejdea care ar fi așteptat și mai mult, dacă învățătura, dacă sfaturile Bisericii ar fi întâmpinat o docilitate mai fidelă și mai constantă. Pentru că trebuie ținut drept lege imprescriptibilă ceea ce scria Ivo de Chartres Papii Pascal II: „Când Imperiul și Sacerdoțiuul trăiesc în bună armonie, lumea e bine cărmuită, Biserica e înfloritoare și rodnică. Dar când neînțelegerea își face loc între ele, nu numai că lucrurile mici nu mai cresc, dar și cele mari se distrug în chip lamentabil.” (*Epistola* 238; enciclica *Immortali Dei*).

Mărunței dela noi, răzimați pe ciupeli ciordite la repezeală și fără pricepere de pe ici, de pe colo, de prin străini, ridică glas împotriva Bisericii. Trăncănesc despre o *ordine nouă*, în care Biserica, luminile și izvoarele ei de energii morale-spirituale, ar fi de prisos, ca tot ce se cheamă religie creștină. Aceștia le reîmproșetăm în minte un cuvânt într'adevăr luminat al marelui bărbat de stat care este d. *Roosevelt*, ales acum a patra oară președinte al Statelor Unite pentru calități cari l-au dovedit a fi vrednic de o cinste ca aceasta, de care nu s'a mai împărțit până acum nici un alt înaintaș la acea președinție. Mărturisește, fără îndoială că în deplină cunoaștere de cauză, pomenitul cap cumințe cugetător: „Toată genialitatea forței polițienești, dacă-i vorba să impună mulțimilor legea, se păruiește zadarnic dacă-i lipsește poporului voința tare și energică de a ține legea. O atare voință nu stăpânirea lumească poate s'o producă ci, după a mea convingere, numai religia. Singur numai cultivarea intelectului și numai însușirea de

cunoștințe potentează, ce-i drept, puterea de a săvârși binele, dar totodată și pe aceea de a face răul. Un progres intelectual, de cumva nu merge mână în mână cu progresul moral, nu face decât să înrăutățească zăpăceala obștească. Eu nu cunosc nici un alt izvor de energie morală afară de cel ce izvoarește din religie. Nu există nici un sistem de educație, care, odată și odată, să nu se poticnească. Nu există nici un sistem de guvernare care, odată și odată, să nu se oprească locului neputincios. Mântuirea trebuie să vină prin jertfă, iar jertfa este esența religiei”.

Poporul nostru a crescut sub scutul și în aerul Bisericii. Tăriei câștigate la sânul ei are să-i mulțumească în primul rând vânjosia cu care a răsbătut prin atâtea năpaste ce s'au abătut asupra lui dealungul veacurilor. De aceea cine lovește în Biserica, lovește în Neamul românesc. Și cum acest Neam, în parte covârșitoare, e sănătos sufletește, nevolnicii ce umblă să l învenineze, au motive să se teamă că, de nu-și bagă mințile în cap, cu bună pace și frăție, o să fie treziți la realitate așa cum o merită cei perversi și de rea credință. Indrăsneala, prostia și perfidia, nu îndrituesc tentative asasinice. Precum nici răbdarea creștină nu i acelaș lucru cu lașitatea și becisaicia cari dau curaj celor fără-delege.

Pentru Ardeal și Moldova. Organizațiile *Apărarea Patriotică* și *Crucea Roșie* au inițiat o acțiune de ajutorare a Ardealului și Moldovei. Maj. Sa Regina Mamă *Elena* s'a înșirat între cei dintâi sprijinitori ai acestei acțiuni, îndreptându-se cu un apel duios către toți cei buni din Țara noastră. Stăruie Regina Mamă:

„Ajutorarea Ardealului și Moldovei trebuie să fie sprijinită din toată inima. Dragostea și înțelegerea voastră să fie dovedită prin fapte. Dați din tot sufletul pentru Ardeal și Moldova. *Elena*”.

În acelaș sens a scris și I. P. S. S. Patriarhul *Nicodem* fiilor săi duhovnicești. — Din partea sa, d. *Ionel Pop*, înaltul comisar pentru Transilvania eliberată, cheamă și Dsa

FOIȚA „UNIRII”

Satul meu

*Acolo în Ruștior, sub streășină de munți,
S'adăpostește Domnul Isus, ca'n catedrală,
Biserițuța sfântă, cu turla 'ncinsă 'n pară,
Adună'n jurul ei înșeninate frunți.*

*Mă văd copil în strană, rostind în cadențare,
In taina 'ncremenirii, credeul și pe „Tatăl.”..
Poporu' ascultă umil. Il văd pe Cosma, tatăl,
Făcând smerită cruce, — o clip'apoi dispăre.*

*Și Danea și Meleanu cântând în strana lor
Biserica străluce, și de-a tămălei fum
Toți sfinții din icoane își fulgere și scrum,
Arhangeli și Serafimi își trec cinstirea'n sbor.*

*Iar vorbele Scripturii și talmăcirea sfântă
E vis de fericire în inimi aruncat,
Pe-adâncu 'nțelepciunii poporul s'a plecat,
Și soarbe cu'nsetare, suspină și se'ncântă.*

*O! sfântă 'nșeninare, acolo'n satul meu,
Când te'oi vedea cu ochii, să prind*

[înzdrăvenire?]

*Să mă închin cucernic la vecinul tău Mire,
Și să rostesc, în strană, acelaș sfânt Credeu.*

I. B. Buteni

Marcelino Menéndez y Pelayo

de Traian Cosma

Istoricul literar, filosoful și esteticianul *Marcelino Menéndez y Pelayo*, este una din figurile cele mai interesante din câte se cunosc în literaturile europene; cum va avea pe dată prilej să constate cititorul.

Își ia doctoratul în Madrid, la vârsta de 19 ani. La 22 ani (în 1878) e numit profesor universitar, în urma unui concurs ce a rămas de pomină. Iar pentru că nu avea vârsta regulamentară cerută de lege, s'a venit cu o clauză derogatorie ce reducea la 22 ani vârsta minimă cerută unui profesor universitar.

La 25 ani e ales membru al Academiei Spaniole și „atunci a fost prima și ultima dată până azi — zice d-l prof. *Popescu-Telega*, cel mai bun hispanist român — când un tânăr de douăzeci și cinci de ani lua loc pe jețul de academician printre venerabili bărbați, mai toți cu părul alb” (Al. *Popescu-Telega*, *Páginas escogidas de literatura española*, Torouțiu, București 1941, pag. 209).

Cu ocazia alegerii lui Menéndez y Pelayo în sânul Academiei, criticul Juan Valera scrie următoarele: „Studentul naiv, modest și retras, a fost prezentat în cele mai strălucite saloane; și scânteerea privirilor, cuvintele ca mierea și frumusețea elegantă i-au aprins sufletul din care aveau să țâșnească prea frumoase cântece” — Aceste constatări sunt însă foarte

discutabile. „Mărturisește sincer, spune d-l prof. *Popescu-Telega* în cartea amintită mai sus: până acum noi n'am găsit printre versurile ce cunoaștem din Menéndez y Pelayo vreunele care să fie cântece smulse dintr'un suflet aprins de dragoste după ochi frumoși ca păcatul. Am găsit în schimb multe unde mărturisește că iubește frumusețea eternă a Romei sau a codicelor prăfuite, a manuscriselor prețioase, cum sunt următoarele: *Yo guardo con amor un libro viejo,...* Păstrez cu drag o carte veche...” Iar la pagina următoare tot d-sa face constatarea pe care o subscriem și noi: „După cele ce au urmat, s'a văzut că nu s'a lăsat biruit de iubirea pământescă și și-a continuat vieța austeră de savant, istoriograf, critic și neobosit cercetător”.

Activitatea literară a lui Menéndez y Pelayo se poa e grupa în trei mari capitole: a) Dovedirea prin *Ciencia española* că a existat o filozofie proprie sufletului național spaniol; b) Reeditarea și comentarea operelor clasice spaniole: *Lope de Vega*, *Calderon de la Barca* și *Cervantes*; c) Studii asupra artei spaniole (*Historia de las ideas estéticas en Espana*).

Câteva rânduri cuprinse în discursul de deschidere a cursului dela Universitate din anul 1899, par a fi un portret succint pe care și-l face sieși Menéndez y Pelayo. Potrivit acestor șire Pelayo ar fi „cel mai perfect și

toată suflarea românească la îndeplinirea
aceleiași înalte îndatoriri morale impuse de
ceasurile de față. Scrie Dsa la mici și mari:
„Moldova și Ardealul de Nord sunt în-
frățite prin dulceața aceluiași grai cu caracte-
ristice de intonare și vocabular. Legendele
și-au întins firul peste coama Carpaților, îm-
brăcând în mit descălecarea Voevodului ar-
delean în frumoasa Țară Nouă. Istoria a în-
crestat de multe ori aceleași răboaie în viața
acestor două scumpe provincii românești.

Acum ele se îmbrățișează în aceeași
durere.

Refacerea, și chiar și ajutorarea efectivă,
a acestor provincii, față de dezastrul din
Moldova și din Ardealul eliberat, nu pot fi
realizate decât de întreaga putere a Statului
Român, căruia îi aparțin. Totuși orice dar,
cât de modest ar fi el, va usca o lacrimă
din marea de lacrimi de acolo. Dar mai pre-
sus de ajutorul material va fi mângâierea
semnului, că frații nu au dat uitării pe frați,
și că aceeași durere mișcă întregul pământ
românesc.

În strălucirea de mâine a unei Români
fericite, ajutorul pe care trebuie să-l dăm azi
cu toții celor ce suferă în Moldova și în Ar-
deal, va pare ca o lumină în negura anilor
grei prin care am trecut.

Crucea Roșie și Apărarea Patriotică, care
colectează darurile, vor ști să le îndrepte
acolo unde suferința e mai mare și e mai
grabnică nevoia asistenței. — Să frângem în
două pâinea noastră cea de toate zilele și
să o împărțim bucuros cu cei ce se roagă
Tatălui să le dea și lor pâine.

Noua ordine și Biserica

Cu mult înainte de 23 August a. c., am
scris în „Unirea” despre noua ordine, despre
care vorbiam cele două tabere în luptă și
arătăm, că pe plan politic, social și econo-
mic suntem în plină desfășurare de răstur-
nări, transformări și schimbări. Societatea
omenească e pasibilă de transformări, și în
decursul timpului a trecut prin multe schim-
bări, uneori prin evoluție lentă, alteori prin

adevrat tip al omului căruia, în alte vremuri,
i-se spunea *humanist*, adică unul care soco-
tea operele clasice ca educație *humană*, so-
cotindu-le baza și fundamentul culturii, lumina
și desfătarea spiritului...

În ceea ce privește atitudinea lui Mené-
dez y Pelayo față de creștinism, remarcăm
următoarele: Nu se afiă în toată opera lui
cel mai mic indiciu de ireverență, cu atât
mai puțin de acuză, față de valorile spirituale
creștine pe cari Catolicismul Spaniei le-a fă-
cut una cu însăși viața poporului spaniol. E
în fond linia de conduită a celor mai de
seamă genii literare iberice constituie una
din trăsăturile fundamentale ce separă lite-
ratura spaniolă față de alte literaturi europene.

Deși e sigur că printre ultimele lui cu-
vinte înainte de-a muri au fost și „*Qué lástima
morirse con lo que me queda por leer!*” (Ce
păcat să mor când mai aveam atâta de citit!)
— pe socoteala cărora s’au făcut multe
glume — totuși nu e mai puțin sigur că
Menéndez y Pelayo a murit cu adânci senti-
mente creștine.

Și cu asta cred că s’a convins și citito-
rul că viața lui Pelayo a fost într’adevăr
„*interesantă*”, că dela el pot învăța multe și
cei mari și cei mici deopotrivă, și că prin
urmare nu este fără senz a i evoca figura
chiar când o faci doar la repezeală și deci
incomplet.

revoluții sângeroase. În timpul din urmă două
mari revoluții au zguduit din temelie așeză-
rile sociale: revoluția franceză înainte cu 150
de ani și mișcarea comunistă în timpul nostru.

Revoluția franceză a trâmbițat frumoasa
lozincă: libertate, egalitate și frățietate. A
curs mult sânge, a distrus sistemul feudal,
dar rezultatele obținute sunt departe de fru-
moasa lozincă. Nu s’a găsit calea, care să
ducă la deplina libertate, iar de egalitate și
frățietate nici nu s’a apropiat. Războaie mari
au urmat după revoluția franceză și multă
lume credea, că marele și îndelungatul război
mondial din 1914—1918 va fi ultimul război
și după el va urma o epocă de aur. Dar nu
a fost așa. Nu numai că nu a urmat o epocă
de aur, ci a urmat un lung șir de crize poli-
tice, financiare și economice, până ce a iz-
bucnit un nou război, de astădată cu adevă-
rat universal, care în lungime întrece pe cel
mondial, iar în grozăvie, în pierderea de vieți
și în distrugerea de bunuri credem, că le
întrece pe toate războaiele de până acuma
luate laolaltă.

Despre mișcarea rusă credem că putem
afirma, că nu s’a sfârșit, ci durează și în zi-
lele noastre. Răsturnarea domniei țariste, cu
toate anexele, cari au susținut-o, s’a săvârșit,
și s’a pornit o nouă viață. Deși în multe
privințe viața din Rusia e pentru noi o
„*terra incognita*”, o țară necunoscută, și în
unele privințe cunoscută pe baza de știri
tendențioase, totuși ni se pare, că nu a ajuns
la ceva definitiv, ci e încă în căutarea dru-
mului, care să ducă popoarele Uniunii So-
vietice la mai multă dreptate socială, la mai
multă mulțămire, stărnind dorul de muncă,
de luptă și de jertfă pentru binele și fericir-
ea colectivității și a individului. Deși nu cu-
noaștem bine viața din Uniunea Sovietică,
totuși — pe cât vedem — trebuie să recu-
noaștem, că s’a făcut mult și constatăm o
adevărată renaștere a Rusiei, care e în plin
marș spre progres și înflorire în toate dome-
riile activității omenești.

Când am scris în „Unirea”, — iarăși cu
mult înainte de 23 August — că e o mare
greșeală a se vorbi de o „*cruciadă contra
bolșevismului*”, evenimentele, cari au urmat,
s’au grăbit să ne dea dreptate. Noi nu am
pornit la o cruciadă, pentru că nu apărătorii
crucii au dus războiul, și nu a fost pornit
contra bolșevismului, ci a fost și e un război
între două țări mari și între două popoare,
cele mai numeroase în Europa, pentru a se
asigura egemonia unuia asupra întregii Eu-
rope. Bolșevismul e o formă de guvernământ,
cu care noi am avut înainte legături diplo-
matice, iar Germania a avut o înțelegere
prietenească. Forma de guvernământ e o afa-
cere internă și noi nu voim să ne ameste-
căm în afacerile interne ale Statului vecin.
Acum însuși Statul nostru ne-a dat dreptate,
încheind armistițiul cu marele vecin și deven-
ind din adversar un aliat, iar în zilele tre-
cute a desființat decorația numită „*Cruciada
împotriva bolșevismului*”.

Tot așa, când am dat sfatul fraților
preoți, ca să nu se afișeze ca mari sprijini-
tori ai unui sistem politic și social, sau al
altuia, pentru că societatea e pasibilă de
schimbări, iarăși au venit evenimentele să
ne dea dreptate. Preoțimea niciodată nu tre-
buie să uite, că în porunca Domnului nu e
numai „*Cezarul*”, că e și „*Dumnezeu*”: „*Dați
Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumne-
zeu ce e al lui Dumnezeu*”.

Oct. Popa

(Urmează)

„Idioată poveste”

ne-a fost dat să citim în Nr. 78, din 26 No-
emvrie 1944 al ziarului „*Dreptatea*”, organul
Partidului Național Țărănesc. Această poveste
este semnată de d. Oscar Lemnaru, redacto-
rul rubricii „*Perna cu ace*”. Povestea începe
astfel:

D-sa se războiește cu o broșură a d-lui
Alexandru Mironescu, cu titlul: „*Propuneri
pentru o reformă a învățământului*”. Critica
pe care o face diferitelor propuneri ale au-
torului, — mărturisim deschis că o face în
chip inteligent și, în calitate de dascăl, ni-o
însușim.

Dar „*povestea idioată*” nu începe aci,
și acum, ci abia atunci când, nemulțumit de
propunerea dlui Mironescu, face d-sa o con-
tra propunere, care formează în realitate
„*povestea idioată*”. Ea începe astfel: „*Religia
ar trebui învățată în laborator, iar preten-
țiunile ei, cel puțin cele sprijinite pe fapte
materiale, trebuie să fie confirmate cu legile
Fizicei, ale chimiei și chiar cu cele ale ma-
tematicilor, tocmai din pricina că în numele
acelei „mari poezii”, (după cum numește d.
Mironescu, Religia, n. a.) oamenii au fost îm-
părțiți în tabere vrășmașe*”.

Încă până aci părerea d. Lemnaru ar
mai putea fi discutată, deși, cel puțin fondul
acestei păreri, este mai mult decât contestabil,
fiindcă nu din pricina acelei „mari poezii”,
adică a Religiei, oamenii au fost împărțiți în
tabere vrășmașe, ci mai degrabă, au fost și
sunt împărțiți din lipsa acelei „poezii”. Oare
astăzi lumea se sfășie în tabere, în clase, în
rase, în partide, din pricina unei prea mari
abundențe de o astfel de „poezie”, ori doar
din lipsa ei? Dar nu vrem să discutăm acest
lucru. Pe noi ne interesează aci „*idioata
poveste*”.

Rog pe cetitori să se pregătească sufle-
tește pentru „*revelația*” dlui Lemnaru: „*Dacă
se mai permanentizează IDIOATA POVESTE
a unui Dumnezeu asasinat de câțiva oameni
cu zulufi, vor urma alte uriașe băi de sânge*”
subl. n).

Suntem trecuți peste vârsta mijlocie. Am
cetit și auzit multe, dar o blasfemie de o
atare enormitate n’am citit nici în cărțile ere-
ticilor, nici într’ale apostatilor, ba până și
ateiștii au mai mare respect față de ceea ce
respectă o lume întreagă, oricât ar fi de i-
dioată.

Să analizăm puțin „*înțelepciunea*” dlui
Lemnaru. *Primo*: își exprimă dorința ca să se
sfârșească odată cu „*idioata poveste*” a unui
Dumnezeu... Căci altfel „*vor urma alte
uriașe băi de sânge*”. Deci pentru fericirea
lumii, să se termine cu „*povestea idioată*” a
unui Dumnezeu asasinat... adică cu Crești-
nismul. Căci toate țările care au sfârșit cu
această „*idioată poveste*” sunt fericite și în
loc să se scalde în sânge, se scaldă în lapte
și miere. — Cât de sublimă logică!

Da, dle Lemnaru, ai dreptate. Lumea se
tăvălește în sânge, deja de cinci ani, fiindcă
se mai permanentizează încă „*povestea*” lui
Hristos. Doar se știe, că El a învățat ura de
rassă, lupta de clasă, intoleranța, egoismul,
răzburarea, și a ațâțat la crimă.

Oare nu cumva lumea se ucide și se
vinde fiindcă a început cam de multșor să-vă
implinească propunerea, chiar înainte de ce
ai fi venit să o formulezi? Nu cumva, lumea
nu mai „*permanentează*” idioata poveste a
unui Dumnezeu asasinat și din această cauză
se scaldă în sânge? Ce ziceți? Roosevelt
spune că lumea se scaldă în sânge fiindcă
nu mai permanentizează idioata poveste a unui
Dumnezeu... Și noi credem că acesta încă va

fi pricepând ceva din tainele sângelui care se varsă astăzi.

Secundo: După ce regretă permanentizarea creștinismului, după cum am văzut, afirmă că această poveste este „*idiotă*”. Cu alte cuvinte, creștinismul trebuie să înceteze nu numai pentru că el este cauza vărsării de sânge, ci și pentru că este „*idiot*”.

Nu cunoaștem mai de aproape dovezile înalte care-l silesc pe d. Lemnaru să ajungă la această constatare, calificând de „*idiotă*” doctrina lui Hristos-Răstignit.

Noi știm însă un lucru absolut sigur, că această „*idiotie*”, chiar fără de aprobarea dlui Lemnaru, se „*permanentizează*” de două mii de ani; că această „*idiotie*” a luminat printre veacuri mai intens decât luminile Greciei și ale Romei; că această „*idiotie*” a creat oameni pe care-i admiră lumea întreagă, atât pentru înălțimea concepțiilor, cât și pentru frumusețea caracterelor; că pentru „*permanentizarea*” acestei „*idiotii*” au murit, de bună voie, milioane, în vreme ce pentru permanentizarea „*înțelepciunii*” d-sale nu știm să fi murit cineva; că această „*idiotie*” a fost crezută și trăită de cele mai înalte spirite ale lumii, începând cu Descartes, Pascal, Ampère, Newton, Pasteur, Cauchy, Bergson etc., ba, chiar până azi mai sunt încă mulți asemenea „*idioti*” care și-au făcut regula de viață din această „*prostie*”; că această „*idiotie*” formează un punct esențial chiar în programul partidului la a cărui ziar d. Lemnaru este redactor, — cred că neresponsabil; mai știm în sfârșit, că până și strălucitul Președinte al acestui partid, este atât de respectat și iubit pe cum este, fiindcă crede și trăiește din ceace d. Lemnaru numește „*idiotie*” și pe care noi îl numim creștinism”).

Oare în Redacția „*Dreptății*” vor mai fi mulți „*înțelepți*” de talia dlui Lemnaru? Credem că este singurul înțelept, de aceea ar face foarte bine dacă și-ar căuta tovarăși de înțelepciune în altă parte, doar strămoșii ne învață că: *Similis simili gaudet*.

Multe lucruri înțelepte va fi scris d. Lemnaru; noi înșine am constatat acest lucru. Ne pare însă foarte că părerea d-sale referitoare la creștinism nu o putem altfel califica decât cu calificativele d-sale inteligente: *idiotă poveste*.

Ion Miclea

„*Astra*” în ședința ordinară. Pe astăzi, după masă, e plănuită ședința ordinară a Comitetului Central al „*Astrei*” la Sibiu, în biroul Asociațiunii. Obiectele: Hotărârile adunării generale; Rapoarte din despărțăminte; Chestiuni curente și Eventuale propuneri.

1) Cunoaște Țara întreagă ideea înaltă ce o are Partidul Național-Tărănesc despre Biserica Creștină (și deci despre Intemeietorul ei). Cap. XI al *Manifestului-Program* de deunăzi e categoric: „*Religia și Morala creștină sunt fundamentele vieții noastre de stat și spirituale*”. Vicepreședintele acestui partid, d. I. Mihalache, în scâpărătorea-i cuvântare din 29 Octombrie c., ținută în Capitală, după ce a declarat că Statul Român — după vederile Partidului Național-Tărănesc — este și trebuie să rămână Stat Național Tărănesc, a apăsat numai decât pe cuvântul că: „*Un stat țărănesc este un stat religios, un Stat Creștin*” care „*nu poate fi un stat de morală rațională sau un stat ateu*”. Recent de tot (5 XI 44), d. Ghiță Pop, la Sibiu a preamărit în termeni călduroși *spiritul creștin*, dând asigurări sărbătorești că Statul Român, câtă vreme va rămânea ca atare, nicidecum „*nu va putea să neglijeze Biserica*” — Nenorocita ieșire a d. Oscar Lemnaru îi aparține, sigur, în întregime D-sale, care se prea poate să aibă ceva legătură cu proprietarii de zuluți cari au ucis odinioară pe Fiul Omului, pe Hristos-Dumnezeu. Asta însă-i altceva, un crez român național țărănesc. Nesocotita răbufnire autotradare a d. Oscar (ce românește sună acest nume) dovedește doar atâtă că nu toți pe câți îi primești în casă și le faci rost de traiu, pot fi lăsați la treabă fără supraveghiere, pentru că și fac de cap — prouți ligura docet. Și de le ar fi de cap numai lor! Dar bagă în bucluc și pe alții. (N. R.)

Știri mărunte

Personale. Preaven. Ordinariat Arhiepiscopesc Român Unit a numit de director al liceului „*Sf. Vasile cel Mare*” pe păr. *Dionisie Maior*, prof. de filosofie.

Scoși din Corpul judecătoresc. O comisie întrunită sub președinția d. Lucrețiu Pătrășcanu, ministrul Justiției, a ținut zilele trecute o ședință ce a durat trei ore. S'au desbătut patru cazuri de „*epurație*”. Din comunicatul dat se știe că s'a decis scoaterea din Corpul judecătoresc a d. *Dimitrie G. Lupu*, primul președinte al Inaltei Curți de Cassație și Justiție, și a d. *Eugen Petit*, consilier. Președ. secției și a Inaltei Curți, d. *Coman Negoescu*, a fost absolvit. Situația d. *Const. Macri*, președ. secției 3-a a Inaltei Curți, a rămas să fie discutată în ședința proxima.

Reintegrare în învățământ. Pe vremuri prof. *Constantinescu-Iași* dela facultatea de teologie ortodoxă din Chișinău fusese scos din învățământul universitar pe titlu că era comunist. Acum de curând a fost reintegrat cu toate drepturile avute din momentul îndepărtării sale dela catedră.

Nou cotidian ardelean. În locul *Tribunei* dela Brașov, apare, începând cu 28 Noembrie c., tot acolo, și în aceleași condiții tehnice, cotidianul *Avântul*, având în frunte pe cunoscutul om al scrisului cumpănit, d. *Olimpiu Boitoș*. — Dorim noului confrate zile îndelungate în slujba idealului ce i-a dat naștere!

„Viitorul” suspendat. Oficinosul partidului național-liberal, cotidianul bucureștean *Viitorul* a avut și el soarta *Curierul*-ui: a fost suspendat pe răstimpul 24—30 Noembrie a. c.

Locale. Mâne, Dumineca săptămânii XIV după Înălțarea Sf. Cruci, și Miercuria viitoare, de praznicul Sf. Ierarh Nicolae, va predica în catedrală păr. Dr. Eugen Popa, profesor de religie.

— Ieri s'a sărbătorit 1 Decembrie printr'un Tedeum solemn, slujit în catedrală, în sobor de preoți, de Il. Sa Dr. *Victor Macaveiu*, prepozit capitar. A fost de față tinerimea școlară dela toate școlile din loc. Asemenea erau reprezentate toate autoritățile locale. După slujba din catedrală a rostit afară, în liber, d. col. *Milencovici*, un cuvânt ocazional, iar la Palatul Cultural, în fața unui public ce ținea sala, a conferențiat d. *Simion Gîzdavu*, prof. la liceul de băieți „*Sf. Vasile cel Mare*”.

Jubileu rar. Ziarul londonez *Times* e cel mai vechi ziar englez. Luna trecută, în 24 Noembrie, a scos numărul 50.000 (cincizeci de mii), cel dintâi apărând la 1 Ianuarie 1785.

Tifos exantematic în Moldova. Agenția *Rador* (30, XI. 44) știe de rapoarte sosite la autorități în București, amăsurat cămara în Moldova, și chiar și în Capitală, au fost semnalate numeroase cazuri de tifos exantematic. Autoritățile, la rândul lor, au luat măsuri pentru a preveni întinderea epidemiei.

Trupele franceze în Strassbourg. Capitala Alsaciei și Lorenei, Strassbourgul, a fost ocupată de trupele franceze, cari au prins cu acest prilej și 2 generali germani cari au rezistat până 'n sfârșit (Franz Vaterrot și Wilhelm Ulteresperger). — Asemenea a fost complet curățit de nemți și orașul *Mulhouse*, punct strategic de însemnatate.

Orașe ungurești ocupate. După cele mai noi comunicate militare de război, armatele române și ruse ar fi ocupat orașele maghiare: *Pécs*, *Mohács* și *Eger*. Budapesta e din nou amenințată să cadă, mai ales după ce trupele germano-maghiare au fost alungate din *Havnan*, oraș de seamă și important centru ferovier și punct strategic.

Telefonul „Unirii”

Am primit abonament de sprijin și exprimm călduroase mulțăminte: Dr. Ovidiu Micu, Făgăraș 2000 lei; Dr. Mihai Tirea, Pui 1000 lei; Dr. Izidor Radu, Orăștie 1000 lei; Dum. Alunariu, Reșița 1000 lei.

I. Isaicu, Sibiu. Am primit abonamentul pe anul curent.

Parohia rom. unită Craiova. Am primit 500 lei, cari s'au repartizat: 300 lei pe 1943 și 200 lei pe anul curent.

CARTI & REVISTE

ION BREAZU: *Literatura Transilvaniei*. București (Casa Școalelor) 1944. Pagini: 363. Preț: 350 Lei.

Cincisprezece sunt la număr studiile, articolele și conferințele adunate de autor în această prețioasă operă a sa. Cum se spune și în Cuvântul înainte: „*Toate prezintă aspecte, momente și oameni din istoria culturii și literaturii românești a Transilvaniei*”. Nota dominantă a întregii lucrări este temeinicia, seriozitatea și obiectivitatea. Pentru orice intelectual român, mai ales ardelean, pe lângă folosul informativ, e și o desfătare spirituală răsfoirea, pe îndelete, a cărții acesteia. Tot ce se spune aci găsește nu numai minții, ci atinge și coardele simțitoare ale inimii ardelenestii.

VASILE BOLCA: „*Lepturiștii*” din Oradea Sibiu. 1944. Pagini: 51 (Format 8° mare). Preț: ?

Bine informat și cu gând de a arăta în adevărată lumină obiectul ce-l preocupă: așa se apropie d. Vasile Bolca de „*Societatea de lectură*” a tineretului școlar orădan, și de membrii ei mai distinși — „*lepturiștii*” din Oradea anilor 1831—1870. Caleidoscop captivant prin jocul lui de lumini și umbre abil și sugestiv prinse, acest studiu e o valoroasă contribuție la înțelegerea vieții culturale române din Biharia răstimpului frământărilor de mult bine roditoare a „*lepturiștilor*” orădani.

OLIMPIU I. BARNA: *Vesellie, Dor și Jală*. Sighișoara. 1944. (Ed. Robu) Pagini: 163. Preț: ?

Sunt așezări românești cari au norocul să aibă fii nu numai cu dragoste de cuibul nașterii lor, ci și cu priceperea și buna voință de a scoate în lumină acel cuib cu strălucirile lui — firicel sculptor al unui soare-izvor de lumină. Frunzașă comună grănicerească *Maieru* (jd. Năsăud) a avut acest noroc în d. *Olimpiu I. Barna*, prof. în Blaj care, în tipăritura *Vesellie, Dor și Jală*, a înmănușiat: Poezii și cântece, Sirigături la horă și nuntă, Colinde, Cântecul și descântecul cununii, Chemarea colăcarilor, și Cântări morțești, sau de jale la morți, așa cum au fost și sunt acestea la *Maieru*, și le-a dat tiparului, după o scurtă, dar cuprinzătoare privire monografică asupra *Maierului*. — drag. — Bine-ar fi ca pilda aceasta așa de frumoasă să aibă urmări. — Din parte-ne am fi lăsat afară strigătuțele 66 și 67, fiindcă sunt identice cu cele de sub nr. 11 și 28. Asemenea și cele de sub nr. 12, 38 și 53, din motive ușor de înțeles.

CULTURA CREȘTINĂ. Nr. 7—9. (Iulie—August) 1944. Blaj. Abon. anual: 750 Lei.

Ca de obicei, revista aceasta aduce material bogat, select și variat, în întregime trecut prin sita punctului de vedere creștin-român. Colaborează la acest număr dublu, cu articole: Gh. Bulgăr, T. Racovițanu, Eug. Potoranu, Șt. Manciulea, I. Miclea, Dominic Neculăeș, Iosif E. Naghiu, și Oct. Popa. — Rubricile: Oameni și fapte, Însemnări, Cronici, Bibliografie, le susțin alte nume bine cunoscute. — Încrăstăm că nu-s puține nici cuvintele măgulitoare, nici sfaturile binevoitoare, nici binecuvântările foarte sincere primite de această tipăritură. Păcat numai că vremele din urmă nu prea aduc abonamente, deși cheltuielile de tipar sunt strâșnice. Nădăjduim însă că se va găsi totuși o cale de a ieși și pe mai departe la liman. — Mare pagubă ar fi să fie altfel. Mai ales că asta s'ar întâmpla numai și numai din lipsa mijloacelor materiale, toți câți au ostent și ostenesec cu scrisul la această publicație lucrând fără nici o răsplătă bănească.

Aviz școlar

Nr. 99—1944.

Școala Urbană de Gospodărie își începe cursurile la data de 1 Decembrie, în localul Gimnaziului Industrial de băieți. Vor funcționa 6 clase fără internat. Elevele restanțiere nu se vor putea reinscrie fără să achite sumele restante.

Elevele își vor aduce haine de pat, cele rămase la școală fiind redicate de armatele aliate.

Blaj, 29 Noembrie 1944.

DIRECȚIUNEA